

prof. dr hab. Jarosław Bręk
Akademia Muzyczna
im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu

Poznań, 22.12.2022

Sztuki muzyczne
dyscyplina artystyczna – wokalistyka

Recenzja Pracy Doktorskiej
mgr. Leixiao Zhanga

Zleceniodawca recenzji:

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina

Ocena pracy doktorskiej:

Praca doktorska Pana mgr. Leixiao Zhanga , pt. „Kształtowanie frazy muzycznej za pomocą tekstu, na podstawie przykładów partii Figara z op. *Wesele Figara* W. A. Mozarta oraz *Cyrulik sewilski* G. Rossiniego”, składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne to następujące fragmenty wymienionych wyżej oper:

G. Rossini – *Cyrulik sewilski*

- Aria Figara *Largo al factotum della citta*
- Duet Figara i Hrabiego Almavivy *All`idea di quel metallo*
- Duet Rozyny i Figara *Dunque io son*

W. A. Mozart – *Wesele Figara*

- Duet Zuzanny i Figara *Cinque...dieci... venti*
- Aria Figara *Se vuol ballare*
- Aria Figara – *Non piu andrai*
- Aria Figara *Tutto e disposto... Aprite un po quegli occhi*

Pan Leixiao Zhang dysponuje głosem klasyfikującym się w gatunku barytona lirycznego. Do cech charakterystycznych jego głosu zaliczyć należy klarowną, naturalną, czystą emisję, bardzo ładną barwę dźwięku oraz sprawny aparat artykulacyjny. W pierwszym utworze, arii Figara z opery *Cyrulik sewilski* G. Rossiniego, śpiewak bez zarzutu poradził sobie z trudnościami wynikającymi z nagromadzenia krótkich sylab oraz wysokiej tessitury. Doktorant bez problemu osiąga wysokie dźwięki, co jest naturalną specyfiką jego gatunku głosu, lecz warto podkreślić, że artysta nigdy nie forsuje głosu, dzięki czemu nie jest on naznaczony ostrością.

W duetach z Rozyną i Almavivą artysta zaprezentował wyrównanie wszystkich samogłosek w całej skali i po raz kolejny uczynił atut z miękkości swego dźwięcznego głosu, w połączeniu z nienaganną dykcją. Do pełnej satysfakcji zabrakło idealnego zaprezentowania fragmentów koloraturowych, których selektywność nieco się zamazuje. Śpiewak bardzo sugestywnie zbudował dialog w obu duetach z towarzyszącymi mu partnerami. W tym miejscu warto po raz kolejny podkreślić, iż artysta rozpoczyna każdą frazę miękkim dźwiękiem, który dzięki temu zyskuje na urodzie i bogactwie alikwotów, a jednocześnie nie traci nic na rytmicznej punktualności.

Także w duecie Figara i Zuzanny z opery *Wesele Figara* W. A. Mozarta, pan Leixiao Zhang z naturalnym wdziękiem porusza się wśród mozartowskich niuansów. Z dużą dozą muzykalności potrafi z krótkich odcinków zbudować długą, konsekwentnie poprowadzoną frazę, śpiewając dźwiękiem prawidłowo opartym na oddechu.

Spośród arii Figara, najbardziej rozbudowaną i różnorodną w swej konstrukcji jest poprzedzona recytatywem aria *Se vuol ballare*. Doktorant z elegancją wcielił się w postać Figara w recytatywie, budując sugestywną narrację i traktując recytatyw śpiewnie, czym podkreślił jego charakter. W pierwszej części arii artysta poprowadził linię melodyczną techniką *legato*, bez problemu osiągając wysokie dźwięki, które sprawiają często kłopot śpiewakom, którzy próbują uzyskać je artykulacją *staccato*. Część środkowa arii, naznaczona dużą ilością szybkich dźwięków na pojedynczych sylabach, także nie przysporzyła artyście problemu, po czym nastąpił powrót do fragmentu śpiewnego, z bardzo dobrze wykonanym wysokim dźwiękiem pod koniec arii.

Za udane należy uznać także wykonanie arii *Non piu andrai* z opery *Wesele Figara*. Doktorant trafnie odczytał i klarownie odnalazł się w konwencji tego muzycznego fragmentu, prezentując wyrównany głos i niezwykle sugestywnie tworząc frazy, które nie stanowiły zbioru pojedynczych zdań, a stworzyły jedną długą narrację, absorbując uwagę do samego końca.

Najtrudniejsza z trzech arii Figara, to poprzedzona recytatywem aria *Aprite un po quegli occhi*. Pan Leixiao Zhang ponownie wykonał ów recytatyw stosując elementy *cantabile*, nadając mu tym samym wdzięku i autentyczności, ponieważ bardzo czytelnie ukazał w ten sposób zawarte w tekście emocje. W arii potrafił z powodzeniem wykonać na jednym oddechu frazy często dzielone przez śpiewaków na dwa odcinki, a także utrzymać wysoką tessiturę w kulminacyjnych momentach. We wszystkich trzech ariach artysta zaprezentował głos wyrównany we wszystkich samogłoskach w całej skali, sprawność artykulacyjną umożliwiającą płynne wyśpiewanie szybkich fraz zbudowanych z krótkich sylab, a nade wszystko miękkie

ujęcie dźwięku, które sprzyja uzyskaniu bogactwa alikwotów oraz niezbędnej w muzyce W. A. Mozarta nośności i blasku.

Opis dzieła artystycznego, sporządzony przez doktoranta, składa się ze wstępu, czterech logicznie skonstruowanych rozdziałów oraz zakończenia i bibliografii. W stosunkowo krótkim rozdziale pierwszym, zatytułowanym *Język jako podstawa śpiewu operowego*, autor poruszył kilka niezwykle interesujących zagadnień. Już w pierwszych zdaniach trafnie skonstatował, iż wielu śpiewaków, przystępując do przygotowania utworu, próbuje zrealizować wszystkie elementy dzieła muzycznego od razu, zamiast czynić to według schematu, zgodnie z którym w pierwszej kolejności należy dokonać analizy warstwy tekstowej. Dogłębne zrozumienie tekstu umożliwi bowiem właściwą realizację zapisu nutowego, choćby prawidłową akcentację słowno-muzyczną. Drugie, bardzo ciekawe spostrzeżenie dotyczy emocji. Autor przytoczył wyniki badań Paula Eckmana, według którego istnieje grupa emocji uniwersalnych, wyrażanych podobnie przez ludzi reprezentujących różne sfery kulturowe. Zaliczyć do nich należy gniew, zaskoczenie, odrazę, strach, szczęście i smutek. Tworzą one swoisty kod emocjonalny, który łączy wszystkich ludzi, niezależnie od szczegółowych różnic indywidualnych zachodzących między nimi.

Mozart i Rossini – sylwetki kompozytorów w zarysie, to tytuł rozdziału drugiego, w którym mgr Leixiao Zhang w zwartej formie przedstawił najważniejsze fakty z życia obu kompozytorów. Z kolei rozdział trzeci – *Geneza powstania dzieł i krótkie wprowadzenie w specyfikę dzieł ze szczególnym uwzględnieniem postaci Figara*, to bardzo udana próba ukazania Figara najpierw jako postaci literackiej, a następnie bohatera oper W. A. Mozarta i G. Rossiniego. Doktorant w skrócie opisał także różnice w ujęciu tej postaci w obu analizowanych utworach, a następnie przedstawił ich syntetyczne streszczenie.

W rozbudowanym rozdziale czwartym, zatytułowanym *Analiza wybranych fragmentów partii Figara w kontekście językowym i muzycznym*, autor dokonał szczegółowego opracowania najważniejszych arii i duetów z udziałem Figara. Warto podkreślić bardzo interesującą formułę powyższej analizy. Doktorant bowiem skupił się na najważniejszym aspekcie, czyli korelacji słowa, linii melodycznej oraz emocji zawartych w postaci i głosie. Autor wyszukiwał kluczowe słowa w omawianych frazach, następnie integrował ich znaczenie z melodyką, a potem wskazywał na towarzyszący im ładunek emocjonalny, zwracając uwagę również na aspekty techniczne, czyli np. prawidłową akcentację słów w języku włoskim, za pomocą zróżnicowania dynamicznego. Trudno nie zgodzić się z wnioskami doktoranta, który twierdzi, iż podążanie za wskazówkami zapisanymi w partyturze jest podstawą i czytelnym drogowskazem ku wykreowaniu właściwego przekazu emocjonalnego. Przed analizą każdej arii, czy duetu, znajduje się zarysowany pokrótce kontekst sceniczny, który zdecydowanie dopełnia wielopłaszczyznowego ujęcia zagadnień związanych z omawianym tematem.

Po omówieniu trzech arii Figara z opery *Wesele Figara* oraz jednej z opery *Cyrulik sewilski*, pan Leixiao Zhang skupił się w swej dysertacji doktorskiej na duetach, kolejny raz

przedstawiając bardzo interesujące wnioski natury ogólnej. Autor zauważa bowiem swoisty fenomen sztuki operowej, w której możliwe jest, by na scenie śpiewało w tym samym momencie wiele osób, każda z nich wyrażała inne emocje, tworząc jednocześnie przepiękny wielość. Następnie doktorant słusznie zauważył, że do optymalnego wykonania duetu niezbędna jest dogłębna znajomość partii partnera, która ułatwia zaplanowanie wyrażenia własnych emocji w konkretnej chwili.

Lektura analizy duetów dostarcza wiele satysfakcji, ponieważ autor w interesujący sposób, pośród meandrów partii Figara, która jest tematem pracy, wplata również emocje Zuzanny i Rozyny, tworząc kompleksowe ujęcie zagadnień wykonawczych. Całość opatrzona jest trafnie dobranymi i ciekawie opisanymi przykładami nutowymi.

W zakończeniu swojej pracy, autor trafnie konstatuje, iż śpiew, w którym nie zawiera się głębia tekstu, jest tylko przepięknym wydawaniem dźwięków, a muzyka i tekst są niczym ciało i dusza. Tylko ich nierozzerwalność ma szansę zaowocować kreacją i spektaklem, który przyciągnie odbiorców i będzie niósł w sobie ducha fascynacji i świeżości.

Konkluzja

Pan mgr Leixiao Zhang, jako temat swojej rozprawy doktorskiej, wybrał *Analizę kształtowania frazy muzycznej za pomocą tekstu, na przykładzie przykładów partii Figara z opery Wesela Figara W. A. Mozarta oraz Cyrulik sewilski G. Rossiniego*. Doktorant wykonał dzieło artystyczne dźwięcznym, naturalnym głosem barytonowym o ładnej, czystej barwie. Jego kreacja naznaczona jest także ujednoczeniem emisyjnym wszystkich samogłosek oraz wyrównaniem głosu we wszystkich odcinkach skali. Warto podkreślić jest sugestywne i czytelne artykułowanie tekstu oraz muzykalność, która umożliwia śpiewakowi uzyskanie miękkości dźwięku, bez straty dla jego rytmicznej punktualności oraz bogactwa alikwotów.

Opis dzieła to oryginalne ujęcie partii Figara, jako bohatera dwóch różnych dzieł operowych. Autor dokonał wyczerpującej syntezy warstwy tekstowej, muzycznej oraz emocjonalnej, które zaowocowały ukazaniem Figara w wielu wymiarach. Warto nadmienić, iż praca obfituje we własne, autorskie wnioski autora, które powziął na podstawie pracy włożonej w przygotowanie dzieła artystycznego, a tym samym wniósł wkład w rozwój dyscypliny artystycznej *wokalistyka*. Praca stanowi niezwykle interesujące źródło wiedzy także na temat procesu przygotowania utworu muzycznego oraz jego finalnego kształtu.

Stwierdzam jednoznacznie, że zgodnie z art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późniejszymi zmianami), doktorant spełnił wymagania ustawy.

prof. dr hab. Jarosław Bręk